

Sít' knihoven
Libereckého kraje

Knihovnická ocenění
v Libereckém kraji

Výsledky činnosti
knihoven

ROČENKA KNIHOVEN LIBERECKÉHO KRAJE 2022

OBSAH

Úvod	2
Síť knihoven	3
Knihovny v novém	4
Jednotná kampaň českých knihoven v roce 2022	6
Vesnice roku Libereckého kraje 2022	7
Knihovna roku 2022	8
Městská knihovna roku 2022	9
Nejlepší knihovna Libereckého kraje roku 2022	10
Knihovní fondy	11
Uživatelé knihoven	12
Návštěvníci knihoven	13
Výpůjčky	14
Akce v knihovnách	15
Závěr	16

ÚVOD

V Libereckém kraji, třebaže patří k těm nejmenším v České republice, **působí 231 knihoven**, které obsluhují 469 266 obyvatel. Tyto knihovny registrují celkem **42 613 čtenářů**, což činí 9 % z celkového počtu obyvatel kraje, a v roce 2022 je navštívilo **1 393 089 návštěvníků**. Ročenka knihoven Libereckého kraje si klade za cíl představit tyto knihovny širšímu publiku a seznámit s jejich činností.

Ročenka je rozdělena do tří hlavních částí. V první části je představena síť knihoven Libereckého kraje a zásadní změny, které v ní proběhly v roce 2022. V druhé části jsou zdůrazněna regionální i celostátní ocenění, týkající se knihoven a knihovníků, a další důležité události, které se udály v knihovnách v roce 2022. Ve třetí části jsou pak uvedeny vybrané výsledky činnosti knihoven Libereckého kraje, porovnány s předchozími roky a stručně zhodnoceny.

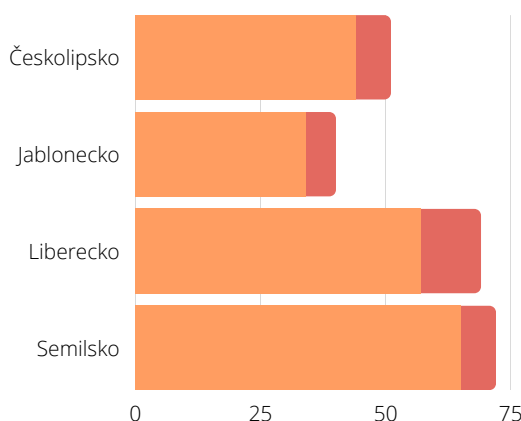
Všechny dokumenty zmíněné v této ročence se dají nalézt na stránce určené knihovnám Libereckého kraje www.kvkli.cz/pro-knihovny.

SÍŤ KNIHOVEN LIBERECKÉHO KRAJE V ROCE 2022

SÍŤ VEŘEJNÝCH KNIHOVEN LIBERECKÉHO KRAJE

Síť veřejných knihoven Libereckého kraje tvořilo v roce 2022 celkem 200 knihoven spolu s 32 pobočkami. Z tohoto počtu je 164 knihoven neprofesionálních, tedy s pracovním úvazkem do 15 hodin týdně. Počet knihoven zůstává oproti roku 2021 neměnný.

Přehled počtu knihoven v jednotlivých okresech
Libereckého kraje včetně poboček (knihovny jsou
znázorněny oranžově, pobočky červeně:

KNIHOVNY OBSLUHOVANÉ V RÁMCI REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ

Ze sítě veřejných knihoven Libereckého kraje je jich 211 obsluhováno v rámci regionálních funkcí, jsou jim tedy poskytovány další služby, poradenství a metodická pomoc. Tato pomoc je poskytována knihovnami pověřenými regionálními funkcemi - Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci a městskými knihovnami v České Lípě, Jablonci nad Nisou a Semilech. Konkrétní informace o regionálních funkcích je možné nalézt ve **Zprávě o výkonu regionálních funkcí v Libereckém kraji za rok 2022**.

KNIHOVNY V NOVÉM

ČESKOLIPSKO

V roce 2022 se v okrese Česká Lípa změnilo personální obsazení ve třech neprofesionálních knihovnách - v Mařenicích, Prysku a Stružnici. K personální výměně došlo i v Městské knihovně Doksy. K významné změně došlo v Městské knihovně Cvikov – na uvolněné místo ředitele bylo vyhlášeno výběrové řízení a nová ředitelka nastoupila k 1. 2. 2022. V Místní knihovně Kuřívody proběhly větší stavební úpravy včetně výměny nábytku, v pracích se bude pokračovat i v příštím roce. V Místní knihovně Dubá pokračovala obnova nábytku v oddělení pro dospělé. Knihovna v Provodíně získala navíc jednu místnost a vybudovala zde oddělení pro děti, čímž získalo oddělení pro dospělé čtenáře více místa.

JABLONECKO

V okrese Jablonec nad Nisou došlo v roce 2022 ke dvěma výraznějším prostorovým změnám v knihovnách. Obecní knihovna v Loužnici díky aktivitě nové knihovnice prošla zásadní proměnou. Knihovna byla nově uspořádána a vymalována, změnila výpůjční dobu, obsluhuje knihobudku na obecním úřadě a začala se aktivně podílet na kulturním životě v obci. Knihovna uspěla i s žádostí o dotaci v programu VISK 3 a během roku 2022 migrovala z AKS Clavius na Tritius. Na podzim byla v nových prostorách otevřena také knihovna v Nové Vsi nad Nisou. Nachází se nyní na výhodnějším místě v centru obce, je bezbariérová a zcela nově zařízená.

Místní knihovna Kuřívody

Obecní knihovna Loužnice

KNIHOVNY V NOVÉM

2

LIBERECKO

V okrese Liberec došlo v roce 2022 k personálním změnám v šesti knihovnách - ve Frýdlantu, Nové Vsi, Lázních Libverda, v Novém Městě pod Smrkem a ve Světlé pod Ještědem v Hodkách a Rozstání. Co se týče prostorových úprav v knihovnách, v roce 2022 k nim docházelo spíše výjimečně. Rozsáhlejší úpravy proběhly pouze v Místní knihovně ve Višňové, kde se podařilo zrekonstruovat jednu z místností knihovny, kde je umístěno dětské oddělení. V dalších letech by zřizovatel chtěl postupně obnovit i zbývající prostory knihovny.

SEMILSKO

K několika větším změnám došlo v roce 2022 v okrese Semily. Místní knihovna v Horní Branné, která se nachází v prostorách zámku, byla rozšířena a byly pořízeny nové regály. Obecní knihovna Studenec v minulém roce podstoupila rozsáhlou rekonstrukci prostoru, došlo ke zvětšení plochy a nákupu nového vybavení. V sousedních místnostech vznikl prostor galerie, která je otevřená v otevíracích hodinách knihovny a knihovnice se starají o její chod i program. Z důvodu rekonstrukce byla ve sledovaném roce také uzavřena Místní knihovna Loučky.

Místní knihovna ve Višňové

Obecní knihovna Studenec

JEDNOTNÁ KAMPAŇ ČESKÝCH KNIHOVEN V ROCE 2022

O CELONÁRODNÍCH KAMPANÍCH KNIHOVEN

V roce 2019 vznikla myšlenka jednotné celoroční kampaně pro všechny knihovny, která by jednak podpořila větší celostátní knihovnické akce, oslovila lépe veřejnost i média a zároveň propagovala v každém roce vždy nějaké téma zásadní pro knihovny. Poprvé bylo toto jednotné komunikační téma využito v roce 2020. Od roku 2021 bylo dále domluveno, že se téma vždy rozdělí do dvouletého období - v prvním roce bude komunikováno mezi knihovníky, ve druhém roce směrem k veřejnosti.

KAMPAŇ V ROCE 2022

V roce 2022 je opět hlavním komunikačním tématem v českých knihovnách udržitelnost, spojená s motivem návratu čtenářů do knihoven. Téměř dva roky omezoval činnost knihoven koronavirus a s jeho dopadem na návštěvníky knihoven se budou knihovny vyrovnávat delší dobu. Kampaň Březen měsíc čtenářů byla proto využita k propagaci činnosti knihoven mezi širokou veřejností, oslovení dlouholetých uživatelů i uživatelů nových.

Plakát k akci Březen
měsíc čtenářů

Plakát k akci
Týden knihoven

SOUTĚŽ VESNICE ROKU LIBERECKÉHO KRAJE 2022

O OCENĚNÍ

Soutěž Vesnice roku v Programu obnovy venkova je každoročně vyhlašována již od roku 1995. Ke spoluvyhlašovatelům soutěže patří Svaz knihovníků a informačních pracovníků, členem krajské hodnotící komise je vždy zástupce SKIP Libereckého kraje. V rámci vyhodnocení soutěže je udělován jedné z obcí Diplom za moderní knihovnické a informační služby spojený s finanční odměnou 20 000 Kč. Oceněnou knihovnu považujeme za Knihovnu Libereckého kraje roku, může být nominována do soutěže Knihovna roku.

DIPLOM ZA MODERNÍ KNIHOVNICKÉ A INFORMAČNÍ SLUŽBY V ROCE 2022

Po dvouleté odmlce kvůli pandemii COVID-19 proběhla roku 2022 opět soutěž Vesnice roku. Knihovnou, která obdržela Diplom za moderní knihovnické a informační služby v tomto roce za Liberecký kraj, byla **Místní knihovna ve Višňové**. Knihovna ve Višňové je otevřená komunitě a silně se orientuje na dětské čtenáře - spolupracuje s mateřskou i základní školou, zapojuje se do celostátních projektů na podporu dětského čtenářství (Noc s Andersenem, pasování prvňáčků na čtenáře) a při vytváření programů pro děti také spolupracuje s MAS Frýdlantsko.

Místní knihovna ve Višňové

KNIHOVNA ROKU 2022

O OCENĚNÍ

Cenu Knihovna roku uděluje ministr kultury České republiky každoročně od roku 2003 k ohodnocení dlouhodobých zásluh o rozvoj knihovnictví v obcích nebo mimořádného přínosu k rozvoji veřejných knihovnických a informačních služeb. Do soutěže je každoročně nominována jedna knihovna z každého kraje, většinou v návaznosti na soutěž Vesnice roku Libereckého kraje. Ocenění je spojeno s finanční odměnou ve výši 70 000 Kč.

NOMINACE NA CENU KNIHOVNA ROKU 2022 ZA LIBERECKÝ KRAJ

V roce 2022 byla na ocenění Knihovna roku 2022 za Liberecký kraj nominována **Místní knihovna ve Višňové**. Knihovna ve Višňové v tomto roce obdržela i Diplom za moderní knihovnické a informační služby v rámci soutěže Vesnice roku. Místní knihovna ve Višňové je knihovnou komunitní, přátelskou k dětským čtenářům. Knihovnice Hana Ševčíková také usilovně pracuje na vylepšení interiéru knihovny – v roce 2021 se podařilo vybavit dětský koutek novým nábytkem, jehož výrazné barvy pozvedly vzhled celé knihovny.

Interiér knihovny ve Višňové

MĚSTSKÁ KNIHOVNA ROKU 2022

O OCENĚNÍ

Soutěž Městská knihovna roku vyhlašuje Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR již od roku 2010, cílem soutěže je ocenit nejlepší české knihovny, které jsou provozovány či zřizovány městy a motivovat je k rozšíření a zkvalitnění veřejných knihovnických a informačních služeb. Dříve byla nominace na ocenění spíše vlastní aktivitou každé knihovny, od roku 2020 je povinná jedna nominace z každého kraje. Ocenění je spojeno s finanční odměnou ve výši 30 000 Kč.

NOMINACE NA CENU MĚSTSKÁ KNIHOVNA ROKU 2022 ZA LIBERECKÝ KRAJ

Nominovanou knihovnou v roce 2022 za Liberecký kraj se stala **Městská knihovna Česká Lípa**. Městská knihovna v České Lípě se v současné době může pyšnit dvěma z opravdu nejmoderněji vybavených a zařízených poboček v kraji. Pobočka na Ladech prošla rekonstrukcí v roce 2021, její současné prostory jsou otevřené, velmi prakticky i stylově vybavené, a s bezbariérovým přístupem. Sídlištní pobočka na Špičáku byla kompletně rekonstruována roku 2019 a nyní je moderní, dobře přístupnou a prakticky vybavenou knihovnou. S ohledem na tyto zdařilé rekonstrukce, dlouholetou vynikající činnost knihovny a kvalitu jejích služeb je nominace českolipské knihovny na ocenění Městská knihovna roku 2022 více než zasloužená.

Pobočka na Ladech

Pobočka na Špičáku

NEJLEPŠÍ KNIHOVNA LIBERECKÉHO KRAJE ROKU 2022

O OCENĚNÍ

Cenu uděluje každé dva roky Liberecký kraj ve spolupráci s Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci. Ocenění bylo poprvé uděleno roku 2014 a uděluje se jako vyjádření uznání knihovně za její činnost a zásluhy. Z každého okresu jsou vždy nominovány tři knihovny a z každého okresu se jedna knihovna stane vítěznou, jako vítězné jsou tedy vždy oceněny čtyři knihovny. Ceny jsou vždy předávány na prosincovém Setkání knihovníků Libereckého kraje, každá vítězná knihovna obdrží diplom a finanční odměnu 10 000 Kč od Libereckého kraje.

OCENĚNÉ KNIHOVNY ROKU 2022

Ocenění Nejlepší knihovna Libereckého kraje roku 2022 získaly tyto knihovny:

- **Obecní lidová knihovna Okrouhlá**, knihovnice Eva Kraumanová (okres Česká Lípa)
- **Místní knihovna Jílové u Držkova**, knihovnice Markéta Jůnová (okres Jablonec nad Nisou)
- **Místní knihovna ve Višňové**, knihovnice Hana Ševčíková (okres Liberec)
- **Obecní knihovna Studenec**, knihovnice Helena Soukupová a Ludmila Tauchmanová (okres Semily)

Obecní lidová knihovna
Okrouhlá

Místní knihovna Jílové
u Držkova

Místní knihovna
ve Višňové

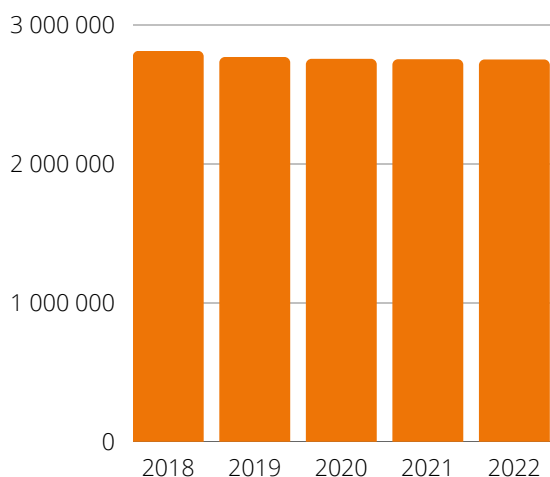
Obecní knihovna
Studenec

KNİHOVNÍ FONDY

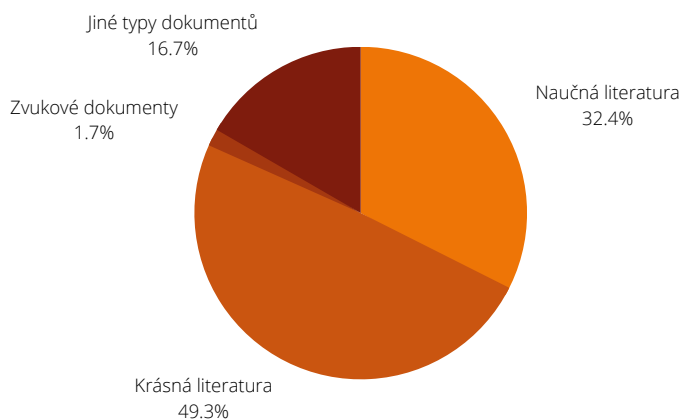
Představené jsou pouze některé statistické ukazatele, kompletní přehled nabízí dokumenty **Výsledky činnosti knihoven Libereckého kraje a Plnění vybraných standardů veřejných knihovnických a informačních služeb v knihovnách Libereckého kraje** na stránce www.kvkli.cz/pro-knihovny/regionalni-funkce-v-libereckem-kraji. Text byl zpracován na základě Ročních výkazů o knihovně v knihovnách Libereckého kraje a na základě individuálního dotazování mezi knihovnami.

Celkový součet knihovních fondů všech knihoven zaznamenal opět drobný pokles, který v tomto případě nemusí být vykládán negativně - vypovídá o potřebné aktualizaci knihovního fondu. Celkově však k velkým změnám v této oblasti nedochází, **v roce 2022 činil celkový součet všech knižních jednotek v kraji 2 748 388**, a v knihovnách přibýlo 60 784 dokumentů.

Přehled stavu knihovního fondu všech knihoven
Libereckého kraje:

Přehled tematického rozdělení knihovního fondu
všech knihoven Libereckého kraje:

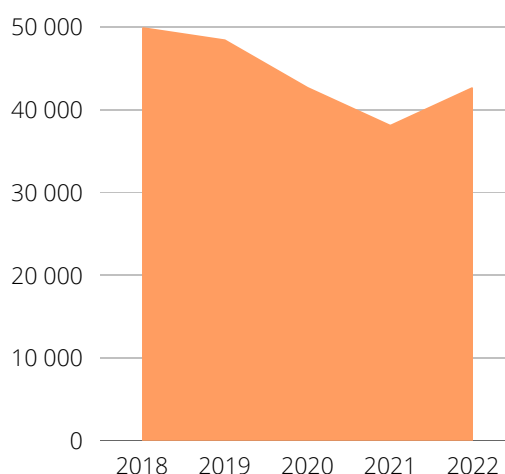
Náklady na nákup knihovního fondu, které by se podle standardu měly pohybovat v rozpětí 30-45 Kč na 1 obyvatele, splňovalo v Libereckém kraji v roce 2022 18 % knihoven. Zejména na Semilsku je řada menších knihoven, které fond vůbec nenakupují, a jsou proto závislé na výměnných souborech Městské knihovny v Semilech.

Procento obnovy knihovního fondu novými přírůstky, které by podle standardu mělo být minimálně 7 %, splňovalo v roce 2022 20 % knihoven (od roku 2021 došlo k poklesu tohoto ukazatele).

UŽIVATELÉ KNIHOVEN

V počtu registrovaných uživatelů knihoven došlo v roce 2022 k růstu, a to v rámci všech typů knihoven i v rámci všech okresů. Růst ukazatele souvisí zcela zjevně s ústupem pandemie COVID-19, ale je nejisté, zda v budoucnu dojde k návratu na původní úroveň - úbytek čtenářů byl i před pandemií setrvalým trendem v knihovnách. **Celkem bylo v roce 2022 v knihovnách Libereckého kraje registrováno 42 613 čtenářů.** Z celkového počtu čtenářů je jich 20 % ve věku do 15 let.

Přehled počtu registrovaných uživatelů
všech knihoven Libereckého kraje:

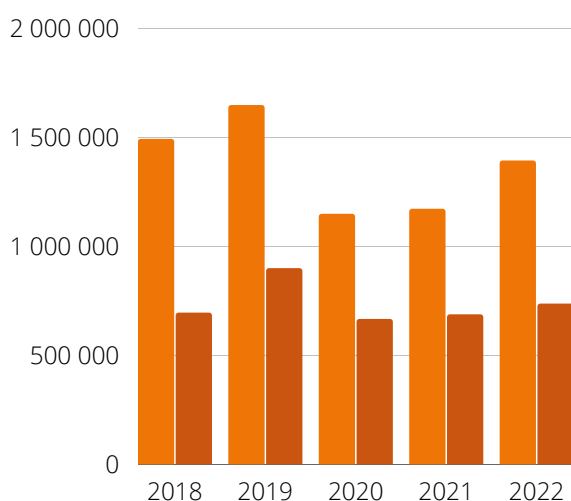

Již zmíněný pokles počtu čtenářů v knihovnách je dlouhodobým trendem, který se dá sledovat ve všech knihovnách nejen v Libereckém kraji. Tento fakt sám o sobě nejlépe ilustruje nový obraz knihovny v moderní společnosti, kdy je chybné je vnímat pouze jako půjčovny knih (ani to neodpovídá realitě). Knihovny fungují jako vzdělávací a vzdělanost podporující instituce, jako přirozená centra komunit i jako správci kulturního a znalostního bohatství. O tyto tři pilíře se také opírá **Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027.**

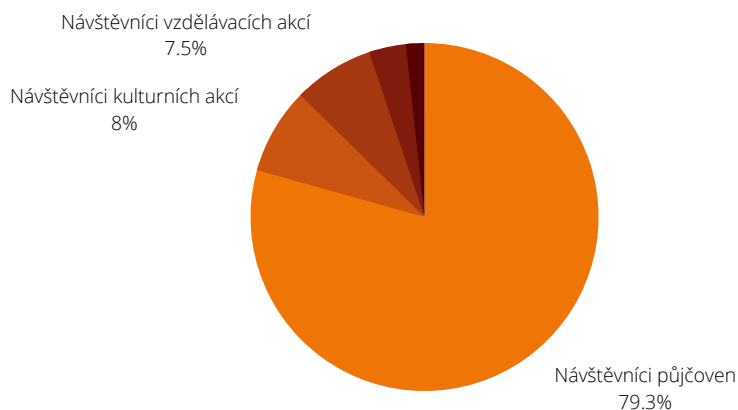
NÁVŠTĚVNÍCI KNIHOVEN

Podobně jako u počtu registrovaných čtenářů, i u počtu návštěvníků knihoven je patrná zvyšující se tendence. I zde je na místě otázka, zda dojde k návratu na hodnoty před pandemií. **Celkově navštívilo v roce 2022 knihovny Libereckého kraje 1 393 089 osob, z tohoto celkového počtu bylo 737 114 návštěvníků online služeb knihoven.** K výraznému nárůstu online návštěv knihoven v pandemickém období oproti předpokladům nedošlo, i nyní zůstává % fyzických návštěv v podobné rovině.

Přehled počtu návštěvníků v knihovnách
Libereckého kraje (z toho počet online návštěv):

Přehled skladby fyzických návštěvníků
knihoven v Libereckém kraji:

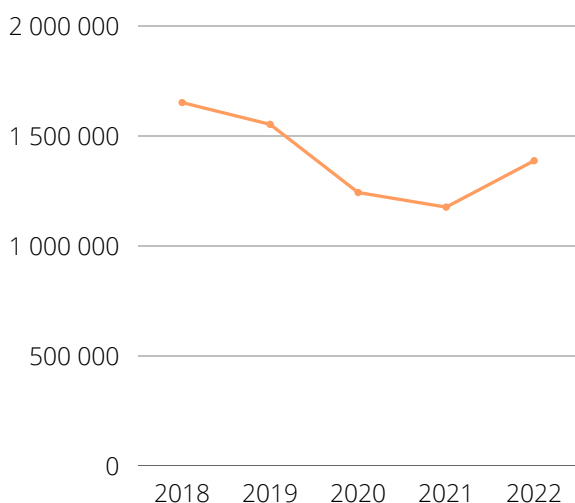

Skladba fyzických návštěvníků knihoven je pak podobná roku 2021, liší se pouze kvantitativně. Více než tři čtvrtiny fyzických návštěvníků využívá služby půjčoven a studoven, 16 % navštívilo kulturní a vzdělávací akce, zbylých 5 % návštěvníků využilo v knihovně Internet nebo se zúčastnili jiné akce, kterou nepořádala knihovna.

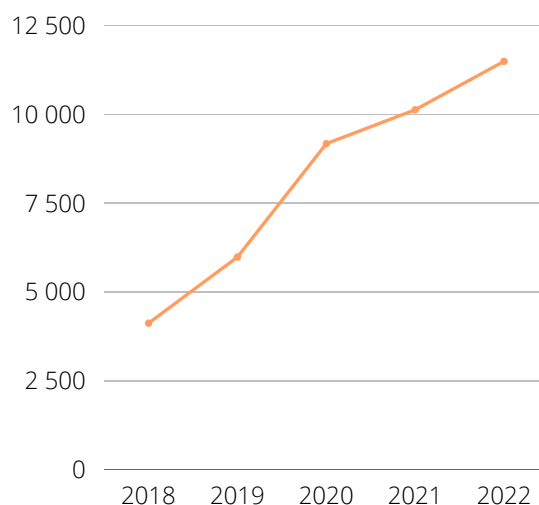
VÝPŮJČKY

Celkový počet výpůjček v knihovnách Libereckého kraje zaznamenal vzrůst, opět vztažený zejména k pandemii COVID-19. Knihovny již v roce 2022 nebyly nijak omezeny v činnosti, což se promítlo do všech hlavních ukazatelů činnosti - počtu registrovaných čtenářů, počtu návštěvníků, počtu výpůjček dokumentů i počtu pořádaných akcí. **Celkově bylo v roce 2022 v knihovnách Libereckého kraje vypůjčeno 1 388 049 knižních jednotek.** Nárůst počtu výpůjček e-knih je dlouhodobým trendem, do celkového počtu výpůjček se ale promítá jen marginálně, a podílí se na něm spíše větší profesionální knihovny.

Přehled počtu všech výpůjček
v knihovnách Libereckého kraje:

Přehled počtu výpůjček e-knih
v knihovnách Libereckého kraje:

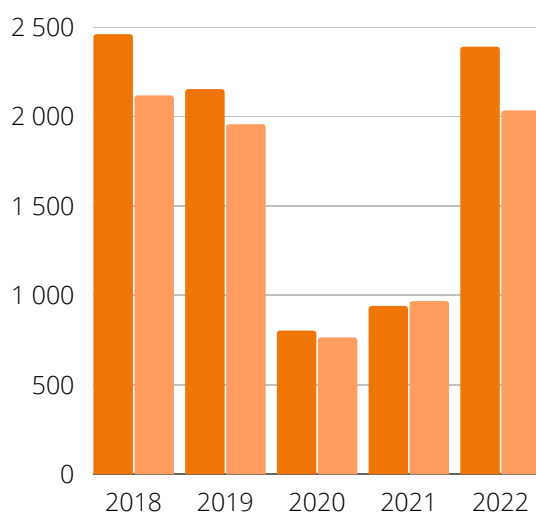

Trend klesajícího počtu výpůjček, který byl dobře viditelný před pandemií, také vypovídá o transformaci knihoven v novější době, jak bylo již zmíněno v oddílu o Uživatelích knihoven. Knihovny nabízejí mnohem více než jen půjčování knih - jsou přirozenými centry komunit, nabízejí možnost vzdělávání i aktivního trávení volného času, poskytují rovný přístup k informacím i prostor pro diskuzi a setkávání. O všechna tato fakta se opírá **Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027.**

AKCE V KNIHOVNÁCH

Až nyní v kontrastu s léty 2020 a 2021 je nejlépe vidět dopad, který na činnost knihoven měla pandemie COVID-19. Po prudkém útlumu je znát nárůst v roce 2022, **v knihovnách proběhlo celkem 2 388 akcí kulturních a 2 032 akcí vzdělávacích**. V souvislosti s poklesem využívání tradičních výpůjčních služeb je právě na pořádání akcí nejvíce znát, že se náplň činnosti knihoven posouvá více ke službám komunitním - jako míst setkávání a pořádání kulturních a vzdělávacích akcí.

Přehled počtu kulturních a vzdělávacích akcí
v knihovnách Libereckého kraje:

V roce 2019 se poprvé kromě akcí pořádaných přímo knihovnami objevil ve statistickém vykazování i další ukazatel - počet akcí, které knihovna přímo nepořádá, ale konají se v jejích prostorách a za její asistence. Důvodem zavedení byl fakt, že mnoho knihoven poskytuje své prostory pro akce jiných organizací, a často se i spolupodílí na jejich organizaci, ale přitom je nemůže uvést jako své akce. **Těchto akcí se v roce 2022 v knihovnách Libereckého kraje konalo 339.**

ZÁVĚR

SÍŤ KNIHOVEN

V Libereckém kraji se nachází rozsáhlá síť knihoven čítající 200 knihoven a 32 poboček. Z tohoto počtu je 211 knihoven obsluhováno v rámci regionálních funkcí, jsou jim tedy poskytovány služby Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci a městskými knihovnami v České Lípě, Jablonci nad Nisou a Semilech.

V roce 2022 došlo v knihovnách v Libereckém kraji k mnoha personálním proměnám, ale i k mnoha úpravám interiérů. Podrobněji je vše rozepsáno v oddílu Knihovny v novém.

KNIHOVNICKÉ DĚNÍ V ROCE 2022

Rok 2022 již nebyl poznamenán pandemií COVID-19 a konaly se všechny obvyklé knihovnické soutěže. Diplom za moderní knihovnické a informační služby v rámci soutěže Vesnice roku Libereckého kraje obdržela Místní knihovna ve Višňové, která byla za Liberecký kraj nominována i do soutěže Knihovna roku. Do soutěže Městská knihovna roku byla za Liberecký kraj nominována Městská knihovna Česká Lípa. Proběhla i soutěž Nejlepší knihovna Libereckého kraje roku 2022, ve které získaly ocenění tyto knihovny - Obecní lidová knihovna Okrouhlá (okres Česká Lípa), Místní knihovna Jílové u Držkova (okres Jablonec nad Nisou), Místní knihovna ve Višňové (okres Liberec) a Obecní knihovna Studenec (okres Semily).

STATISTICKÉ VÝSLEDKY KNIHOVEN

Tento rok již pro knihovny v Libereckém kraji nebyl zásadně poznamenán pandemií COVID-19, což mělo vliv i na všechny statistické ukazatele. Všechny hlavní ukazatele činnosti knihoven meziročně vzrostly - počet registrovaných čtenářů, počet návštěvníků, počet výpůjček i počet uspořádaných akcí. Zda ale dojde k návratu na hodnoty před pandemií, případně bude-li pokračovat postupný trend snižování počtu čtenářů i výpůjček, není možné zatím říci. Transformace knihoven na živá centra komunit, facilitátory kulturního života a centra neformálního vzdělávání by každopádně měla dále pokračovat, což je i vize Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027.

ROČENKA KNIHOVEN LIBERECKÉHO KRAJE 2022

Pro vnitřní potřebu knihoven a jejich zřizovatelů v Libereckém kraji. Zpracováno na základě statistických výkazů knihoven Libereckého kraje.

Vydala:

Krajská vědecká knihovna v Liberci, příspěvková organizace

Rumjancevova 1362/1, 460 01 Liberec I – Staré Město

www.kvkli.cz

Zpracovala: Michaela Staňková, stankova@kvkli.cz

Vydáno: květen 2023

Vydáváno elektronicky